№ 93. Sobota 20. Kwietnia 1861. Rok wydania 51.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł. miesięcznie 1 zł. 75 centów waluty austr. — Insercya w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

Monarchya Austryacka.

Sprawy krajowe.

Lwów, 19. kwietnia. Dzisiejsze posiedzenie sejmu krajowego zagaił JO. książę marszałek Leon Sapieha o godzinie 10 ½ przed południem. Po odczytaniu spisanego w języku polskim protokołu rozpraw z ostatniego posiedzenia uchylony został większością głosów wniosek posła ks. Ginilewicza, ażeby odczytywano także protokoły spisane w języku ruskim.

Przystąpiono potem z porządku dziennego do wyboru komisyi złożonej z 7 członków, której zadaniem będzie aż do wyboru przyszłego wydziału krajowego trutynować i przedkładać do uchwały sejmu propozycye rządowe i wnioski posłów złożone na stole Izby. Wybór tej komisyi nastąpił za pomocą kartek. Do skrutynium głosów podanych mianowani zostali przez JO. księcia marszałka posłowie: Wybranowski, Zbyszewski, Ziembicki, Cielecki, Skorupka i Juzyczyński.

Po odbytem skrutynium ogłoszono następujący rezultat wotowania. Członkami pomienionej komisyi wybrani zostali: Zastępca marszałka Jmć ksiądz biskup Litwinowicz, tudzież posłowie: Adam hr. Potocki, Dr. Smolka, Rogawski, Dr. Dietl, Ludwik Dolański i Smarzewski.

Następnie odesłany został do tej komisyi poparty przez kilku posłów wniosek posła Rogawskiego tej treści: ażeby przyszły wydział sejmowy wypracował projekt zmiany dotychczasowego systemu pomiaru katastralnego i oszacowania gruntów, tudzież ażeby sejm uczynił przedstawienie do wys. rządu ażeby dotychczasowe czynności katastralne i oszacowania gruntów przez organa rządowe aż do przyszłej decyzyi zostały wstrzymane.

Z porządku dziennego wezwał następnie JO. książę marszałek komisyę mianowaną do sprawdzenia wyborów sejmowych ażeby zdała sprawę z dotychczasowej swojej czynności.

Po odczytaniu przez sekretarza Dr. Zyblikiewicza tych członków sejmu, którzy na mocy prawa do grona poselskiego należą, wstąpił poseł Smarzewski na mownicę i wyłuszczył postępowanie komisyi przy sprawdzaniu aktów wyborczych.

Za podstawę w osądzeniu ważności lub nieważności wyborów służyła komisyi ustawa wyborcza. Ta jednak nie jest dość jasną i dokładną, by w każdym razie służyć za pewną normę. Praca komisyi była trudna i mozolna. Deklaratorya wydane poźniej przez władze do ustawy wyborczej nie zdawały się komisyi być normą należytą. Jako dalszą niedogodność przytoczył mowca, że kierunek wyborów nie został poruczony obywatelstwu, lecz organom rządowym, niemniej że opinia publiczna nie mogła w tym względzie objawiać się dość swobodnie. Mowca wyraził oraz życzenie, ażeby nieodpowiedzialność posłów za wyjawienie opinii na sejmie została zapewnioną.

Po tych ogólnych uwagach przystąpił sprawozdawca do wniosków względem sprawdzonych przez komisyę wyborów.

Przed wysłuchaniem tych wniosków uchwaliło zgromadzenie na wniosek posła Dra. Smolki, ażeby w każdym wypadku kiedy komisya wniesie unieważnienie jakiego wyboru, lub gdy ze strony zgromadzenia przeciw jakiemu wyborowi powstała wątpliwość, głosowano za pomocą kartek; w razach zaś niewątpliwych gdzie komisya wnosi uznanie wyboru, ażeby głosowano przez powstanie.

Zachowując ten ostatni sposób głosowania uznane zostały jednogłośnie na wnioski referentów komisyi: Smarzewskiego, Ziemiałkowskiego i Laskowskiego wybory następujących posłów: Wasyla Semeńka, Leona Polowego, Szeliskiego, Grocholskiego, Włodzimierza hr. Baworowskiego, Michała Witalisa, Bazylego Fortuny, Michała Kaczkowskiego, Dzerowicza, Teofila Pawlikowa, Mikołaja Laurynowicza, Maksymiliana Marszałkowicza, Antoniego Juzyczyńskiego, Hrycia Prociaka, Stefana Dwolińskiego, Jana Przybyły, Kornela Krzeczunowicza, Rogalińskiego, Piaseckiego, księcia Sanguszki, dr. Zbyszewskiego, Zatwarnickiego, dr. Rutowskiego, Jana Guszalewicza, Michała Starucha, Olexy Korolika i Józefa Liszcza.

Wniosek uczyniony imieniem komisyi przez posła Smarzewskiego, ażeby wybór posła Jana Siwca z Żywca unieważniony został, dlatego iż Jan Siwiec, jak się z aktu wyborczego okazuje, nie jest posiadaczem gruntu uchylono, a natomiast uchwaliło zgromadzenie na wniosek posła Adama hr. Potockiego wysłać z polecenia sejmu komisyę na miejsce dla przekonania się dowodnego, czyli Jan Siwiec jest rzeczywiście posiadaczem gruntu lub nie, by na mocy udowodnionego faktu sejm potem uchwalił czy wybór tego posła jest ważny lub nie. Na wyjaśnienie posła Dr. Jana Czajkowskiego uchwalono z odwołaniem się do §. 50 ustawy wyborczej, iż Jan Siwiec aż do ostatecznego rozstrzygnienia tej sprawy, jako poseł ma być uważany.

Na uczyniony imieniem komisyi wniosek posła Ziemiałkowskiego uznano wybór posła Joachima Chomińskiego większością 86 głosów przeciw 52 za nieważny z tego powodu, iż według zdania komisyi ustawa wyborcza nie nadaje pensyonowanym c. k. urzędnikom prawa do wyboru.

Posiedzenie zamknięto o godzinie 3ciej po południu.

Przyszłe posiedzenie zapowiedziane przez JO. księcia marszałka na dzień 20. b. m. o godzinie 10tej przed południem.

(Demonstracye uliczne. – Sejmy krajowe. – Handel i rybołowstwo na wybrzeżach morza śródziemnego. – Wiadomości bieżące.)

Wiedeń, 17. kwietnia. *Gazeta wiedeńska* pisze: Wczoraj o godzinie 8. wieczorem napełniły się znowu niektóre ulice i place środkowego miasta, a osobliwie Graben i plac Ś. Szczepana znaczną liczbą ciekawych. Kilku uliczników, po największej części chłopcy z terminu, zaczęli świstać i krzyczeć, ale wnet przyaresztował ich patrol policyjny. Po godzinie 9. zaczęły się tłumy rozchodzić, a o 10tej wróciło wszystko do zwykłego porządku.

Rada gminna miasta Wiednia wydała przeto następującą odezwę:

„Obywatele! Zaszłe ostatnich wieczorów excesa uliczne w mieście wzburzyły w niezwykły sposób umysły tutejszej ludności, a ich ponowienie mogłoby nietylko wywrzeć tamujący wpływ na tok spraw w tem wielkiem mieście handlowem i przemysłowem, ale nadto przez prawdopodobne zatargi pociągnąć najszkodliwsze skutki za sobą.

Zdrowy rozum naszych spółobywateli jest nam rękojmią, że nie powtórzą się już podobne wypadki, które zagrażając domowej spokojności całe niewinnych osób, chorych i dzieci, zasługują na słuszne potępienie każdego dobrze myślącego.

Utworzona właśnie zaufaniem ludności nowa rada gminna udaje się przeto z całą ufnością do Was, kochani spółobywatele z usilnem wezwaniem, ażebyście dokładali wszelkich starań, by spokój i porządek niebyły więcej zakłócane i by przeto niebył zagrożony rozwój naszej wolności konstytucyjnej.

Wiedeń, 16. kwietnia 1861."

Zaś wieczorna *gazeta wiedeńska* z dnia dzisiejszego podaje niektóre szczegóły wczorajszych demonstracyi ulicznych. Chociaż zbiegowisko nietrwało tak długo, jak poprzednich wieczorów, był przecież natłok na kilku punktach osobliwie przy ulicy Bogner a później na placu Ś. Szczepana tak znaczny, że powozy tylko z wielką trudnością mogły przejeżdżać. Na placu Ś. Szczepana pozwalali sobie ulicznicy świstać i krzyczeć, a jeden z nich ośmielił się nawet puścić rakietę, która wydała huk podobny do strzału. Patrole policyjne uwinęły się jednak spiesznie i aresztowały 38 wichrzycieli. Oddział wojska stanął na placu Ś. Szczepana, a straż policyjna oczyszczała inne punkta z tłumów. Po największej części byli to robotnicy, czeladź i chłopcy.

Peszt, 16. kwietnia wieczorem. *Sürgöny* robi następujące uwagi nad sprostowaniem, które podała wieczorna *gazeta wiedeńska* względem pogłosek dziennikarskich o przyzwoleniach danych panu Judex Curiae hrabiemu Apponyi: Sprostowanie to nosi charakter zaprzeczenia i może się wydawać, jakby chciano roztrzygać jednostronnie i za spiesznie kwestye prawodawstwa, zdradza nawet dążność, wywoływać w sejmie zaburzenia, przeciw czemu zakłada się protest.

Posiedzenia obu izb sejmowych nie przedstawiają nic uderzającego. – Konferencye deputowanych trwają ciągle; względem utworzenia się partyi adresu, lub uchwały, nic się jeszcze nie rozstrzygnęło.

Berno, 16. kwietnia. Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowem odroczono nad jutro obrady na wnioskami oddziału dla spraw wydziałowych, następnie uchwalono podać wniosek do oddziału spraw wy-

działowych względem rewindykacyi domu sejmowego, i względem przyspieszenia spłacenia indemnizacyi; wreszcie wniosek Giskra względem nieodpowiedzialności i nietykalności deputowanych podano oddziałowi dla porządku spraw.

Praga, 16. kwietnia (10 godzina wieczór.) Odczytana w protokole uwaga Riegera, którą zrobił na ostatniem posiedzeniu: „my Czesi języka słowiańskiego“ pobudza Haasego do protestu; nie chce uznać, że tu myślano o dwóch partyach niemieckiej i czeskiej. Dla niego język jest obojętnym, hasłem jest całość Austryi. Ale właśnie tego nie chcą tamci panowie, którzy tylko lwa czeskiego widzą na tarczy. Rieger chce mówić. Wanka nie chce mu dać głosu. Jest to protest, nad którym nie ma rozprawy. Rieger: jedno prawo dla wszystkich! Nie może przyzwolić, aby zrobiono statut wyborczy, którymby szczep czeski sprowadzono do nienaturalnej mniejszości. Pragnie całości Austryi, lecz chce widzieć więcej harmonii w częściach przez ich równouprawnienie. Wybór komisyi mającej badać wnioski rządu dokonanej podług kuryi.

Lublana, 16. kwietnia. Posiedzenie sejmowe. Wniosek Ambroscha względem wczesnego uwalniania od wojska uczniów szkół rolniczych przyjęty. Deputowani Viltras i Supan mówią za urządzeniem komitetu do jak najspieszniejszego załatwienia spłat służebnictw lasowych.

Opawa, 16. kwietnia. Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowem odbyła się przysięga nowego członka barona Kalchberga. Miał on długą mowę, w której dziękował za wybranie, usprawiedliwiał późne stawienie się, i wyraził przekonanie, że jedność i potęga Austryi może być tylko zapewnioną na drodze konstytucyi. Ożywiona tem uczuciem, Austrya z tej strony Leithy, wybrała także deputowanych, którzy obok przywiązania do nadanej konstytucyi, i wierności dla monarchy, przejęci są życzeniem żyć w jedności ze wszystkiemi braćmi w wolnej Austryi. Pastor Schneider dziękuje za prawo protestantom nadane, wtórują mu głośne okrzyki całej izby na cześć Jego c. k. Mości. Po dosyć długich debatach, instrukcye dla wydziału krajowego ustanowione.

Praga, 15. kwietnia. Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowem zastępca marszałka Dr. Wanka, prezydujący w nieobecności złożonego chorobą marszałka sejmowego hr. Nostiza, przedłożył izbie tegoż sprawozdanie o skutku deputacyi wyprawionej do Wiednia i odpowiedzi Najjaśniejszego Pana. — Sprawozdanie marszałka sejmowego ułożone w języku czeskim i niemieckim jest następującej osnowy:

Deputacya udała się przed godziną dwunastą na pokoje cesarskie. Najprzód zostałem najłaskawiej sam wpuszczony aby złożyć adres dziękczynny sejmu. Wręczyłem go Najjaśniejszemu Panu z następującą przemową:

W imieniu i z polecenia czeskiego sejmu krajowego przedkładam oto Waszej c. k. Mości adres podziękowania i lojalności uchwalony aklamacyą na posiedzeniu dnia 11. b. m. z tą najuniżeńszą prośbą, ażebyś Wasza c. k. Mość łaskawie przyjąć raczył ten wyraz uczuć całego kraju.

Najjaśniejszy Pan odpowiedział, że przyjmuje adres z uczuciem prawdziwej radości i żebym to powtórzył sejmowi. Po kilku minutach przypuszczoną była do najwyższej audyencyi cała deputacya. — Przemówiłem w następujące słowa:

Reprezentanci wiernego Waszej c. k. apostolskiej Mości królestwa Czeskiego, zbliżają się do stóp tronu z najuniżeńszą prośbą abyś Wasza c. k. Mość raczył najłaskawiej rozkazać się koronować jako Król Czeski w królewskiej stolicy Pradze.

Poczem zastępca marszałka dodał w czeskim języku:

Tym uroczystym aktem umocnią się ogniwa tego przywiązania, którem przejęte królestwo Czeskie jak było w szczęściu i nieszczęściu z niezmienną wiernością oddane dostojnej dynastyi Waszej c. k. Mości, tak pozostanie na zawsze,

Najjaśniejszy Pan raczył odpowiedzieć na to następującemi słowy w języku niemieckim:

Cieszę się widokiem deputacyi Mojego sejmu Czeskiego, i wyrażam Panom przed wszystkiem, że mam to silne przekonanie, że panowie umiecie należycie ocenić zamiary, które Mię skłoniły wydać dyplom z dnia 20. października i statut z dnia 26. lutego, i że weźmiecie je za podstawę waszych czynności, zasadę pogodzić uprawnioną i słuszną wolność i autonomię krajów koronnych, z warunkami niezbędnemi do tak potrzebnej jedności całej monarchyi. Jednomyślną uchwałą, którą Mi imieniem sejmu przynosicie uprzedziliście najgorętsze Moje życzenia.

Następnie dodał Najjaśniejszy Pan te słowa w języku czeskim:

Będę się koronował w Pradze na Króla czeskiego, i przekonany jestem, że święty ten akt połączy nowym nierozerwanym węzłem zaufania i wierności tron Mój z Mojem królestwem czeskiem.

Po odczytaniu powyższego sprawozdania w czeskim i niemieckim języku wzniesiono trzykrotne okrzyki: Sława i Brawo! Przy czytaniu własnych słów Najjaśniejszego Pana całe zgromadzenie dwukrotnie powstało i przyjęto te słowa z najwyższem uniesieniem.

Na tem samem posiedzeniu odczytano w obu językach interpelacyę posła Kratochwila: Zwierzyna czyni szkodę w polu. W dobrze urządzonych krajach trzymają zwierzynę w zwierzyńcach. Potrzeba ograniczyć prawo polowania. Prawa istniejące nie są wykonywane. Rolnik cierpi wielkie szkody. Zaufanie upada, i szerzy się przekonanie, że urzędnicy nie przestrzegają należycie praw, że mają inne tajemne instrukcye, a rekursa nie odnoszą żadnego skutku. Jak tedy ma się rzecz z instrukcyami tajemnemi?

Namiestnik odpowiada, że prawo myśliwskie z r. 1849 rozmaicie tłumaczono. Dla tego wychodziły z ministerstwa objaśnienia do urzędów powiatowych. Lecz to nie są tajemne instrukcye. Cztery instancye istnieją: urząd powiatowy, obwodowy, namiestnictwo i ministerstwo. Jeżeli prawo jest w czem niedokładne, można temu zaradzić, gdy sejm ma moc postanowić zmianę w prawie.

Deputowany Kratochwil żąda, aby to samo powtórzyć w języku czeskim.

Dr. Wanka zgadza się na to.

Deputowany Kratochwil prosi, aby istniejące prawa ściśle były wykonywane.

Namiestnik powtarza, że od sejmu zależy poczynić zmiany w prawie.

Poczem rozwinęła się długa i żywa rozprawa nad pierwszą propozycyą rządową co do wydziału sejmowego. Przystąpiono potem do wyboru członków pomienionego wydziału, pojedyńczemi kuryami z całego sejmu. Deputowany Klaudi wniósł, aby skrutynium wyborów przedsięwzięto w samej sali w obec całego sejmu a nie w bocznych pokojach, iż czynność ta jest największej wagi. Po krótkiej rozprawie przyjęto wniosek Klaudego większością głosów.

— Jego c. k. Apostolska Mość uwzględniając prośbę gminy miasta Wiednia, raczył najwyższem postanowieniem z 9. kwietnia b. r. najmiłościwiej zezwolić bezpłatne odstąpienie na własność tej gminy placu Glacis, który leży pomiędzy drogą wiodącą z mostu bramy Karolińskiej do Waggasse, a ulicą prowadzącą do Ungergasse, a to na założenie publicznego ogrodu; zarazem polecił zwrócić uwagę, aby stosowne założenie ogrodu na miejscu do przechadzki w pobliżu drogi łączącej jak należy uskutecznione było.

— C. k. centralna władza morska w Tryeście dnia 1. b. m. wydała następujący cyrkularz:

Ponieważ kr. sardyński rząd wydał stosowne rozporządzenia, aby austryackie okręta mogły prowadzić handel nadbrzeżny i rybołostwo wzdłuż brzegów Romanii i Marchyi, przeto rząd cesarski dozwolił, ażeby okręta należące do rzeczonych prowincyi papieskich, chociażby tylko w sardyńskie paszporta i flagi opatrzone były, w ten sam sposób handel nadbrzeżny i rybołowstwo wzdłuż brzegów austryackich prowadziły, jak i przed okupacyą sardyńską.

O czem sanitarna komisya portowa, na mocy rozporządzenia wysokiego c. k. ministeryum finansów z d. 26. marca, dla stosownego uwzględnienia uwiadamia się.

(Patent cesarski z 8. kwietnia 1861 dla ewanielików.)
(Ciąg dalszy.)

§. 13. Ewanielicy nie mogą być przymuszani przyczyniać się składkami do zamiarów wyznania i nauki albo dobroczynnych zakładów innego kościoła.

Jura stolae i tym podobne daniny w pieniądzach, w ziarnie i robocie ze strony ewanielików katolickim księżom, zakrystyanom i nauczycielom, albo na zamiary wyznania katolickiego są i pozostają zniesione.

Wyjątki od tego uwolnienia zachodzą tylko, gdy do ewanielików należą obowiązki patronatu, albo gdy idzie o daniny, które są zabezpieczone w księgach gruntowych, albo na mocy osobnego zobowiązania gminy ciężą na posiadłości realnej, albo nakoniec jeżeli ewanielicy domagają się dobrowolnie funkcyi nieewanielickiego starownika dusz, lub służby nieewanielickiego zakrystyana, albo pobierają naukę w nieewanielickim zakładzie naukowym, za które to czynności należy płacić wyznaczone przepisem lub zwyczajem wynagrodzenie.

§. 14. Dla ewanielików obudwu wyznań obowiązujące przy regulowaniu i prowadzeniu swoich spraw kościelnych prawomocne są jedynie i wyłącznie tylko zasady własnego ich kościoła.

W sprawach małżeńskich mają tymczasem pozostać prawomocne przepisy powszechnego cywilnego kodexu względem przeszkód i zakazów małżeńskich.

Po ustanowieniu materyalnego i formalnego protestanckiego prawa małżeńskiego i po obwieszczeniu przepisów przejścia, które zastrzegamy sobie wydać, juryzdykcyę nad ewanielickiemi sprawami małżeńskiemi mają wykonywać wyłącznie ewanielicko-kościelne władze sądowe.

§. 15. Duchowni podlegają w sprawach dyscyplinarnych kościelnym władzom sądowym.

Względem świeckich spraw prawnych pastorów, jako ugody, długi, sukcesye, rozstrzyga sąd świecki.

Gdy świecki sąd pociąga do inkwizycyi duchownych za zbrodnie, wykroczenia albo przestępstwa, tedy obowiązkiem jest sądu zawiadomić o tem niezwłocznie przynależną superintendencyę.

Podobnież należy niezwłocznie donieść superintendencyi o zapadłym wyroku i jego powodach. Przy aresztacyi i przytrzymaniu duchownego należy przestrzegać te względy, jakich wymaga przynależne jego powołaniu uszanowanie.

§. 16. Nasze monarchiczne prawo nadzoru i zabezpieczenia nad kościołem ewanielickim — wyjąwszy zastrzeżone własnej Naszej uchwale przypadki — będzie wykonywane w najwyższej instancyi

przez Nasze ministeryum, w którem dla ewanielickich spraw nauki i wyznań będzie istnieć osobny z ewanielickich wyznawców złożony wydział, według zasad zawartych w tym patencie.

Dyrekcya szkół ewanielickich i wykonywanie najwyższego rządowego dozoru nad niemi może być powierzona tylko mężom, którzy do jednego lub drugiego ewanielickiego wyznania są przywiązani. (C. d. n.)

Hiszpania.

Madryt, 12. kwietnia. Rios Rosas zakończył na kongresie swe interpelacye. 169 głosów przeciw 68 oświadcza się za polityką rządu.

Anglia.

(Podróż księcia Alfreda. — Wiadomości bieżące.)

Londyn, 13. kwietnia. Książę Alfred zwiedziwszy Martynikę, Guadeloupe, Dominikę i inne wyspy, przybył dn. 25. marca do St. Thomas, gdzie władze duńskie przyjmowały go z oznakami czci przynależnemi jego godności. Dnia 25. odpłynął na okręcie „St. George“ do St. Croix. W Jamaice robiono wielkie na jego przyjęcie przygotowania, a dnia 22. marca odroczono nawet sesyę legislatury kolonialnej, chociaż prace jej nie były jeszcze ukończone do 23. kwietnia, a to by nie przeszkadzać uroczystościom.

— Od 12go b. m. wieczór przebywa lord Elgin w Londynie. W Dower przyjmowały go najwyższe władze cywilne i wojskowe z wielkiemi honorami.

— Królewski jacht parowy „Osborne“ opuścił dziś rano port w Portsmouth, aby się udać w drogę do Madeiry. „Victoria and Albert“ popłynie za nim temi dniami.

— *Morning Post* doradza rządowi tureckiemu uspokoić Syryę nadaniem powszechnej amnestyi. To byłoby najlepsze nie tylko dla Druzów, ale i dla Maronitów.

— Zgłaszania się z fabryk angielskich na wielką przyszłoroczną wystawę płodów sztuki i przemysłu, są daleko liczniejsze jak w r. 1851. Fundusz gwarancyjny wynosi już 357.350 f. szt. Tymczasem budowa gmachu szybko postępuje. Rowy są już wykopane. Stowarzyszenia robotników aż dotąd wstrzymują się od pracy, ale to nie tamuje wcale postępu robót.

Francya.

(Wykupno z pod służby wojskowej. — Doniesienie z Syryi. — Czynności ciała prawodawczego. — Wiadomości bieżące. — Nowy regulamin wojskowy. — Nowe działo.— Doniesienia z Kochinchiny.)

Paryż, 14. kwietnia. *Monitor* zawiera dekret ministra wojny Randon, który wyznacza kwotę wykupna dla obowiązanych do służby wojskowej kontyngensu z r. 1860, jak to się corocznie dzieje. Namieniona kwota wynosi 2500 franków. Żołnierze już pod chorągwią mogą się wykupywać wpłaceniem do kasy wojskowej 550 franków za każdy rok, który mają jeszcze odsłużyć. Zastępcy na 7 lat, którzy jeszcze nie służyli w wojsku, otrzymają premię 2200 fr. Także ci, co się zaciągają na dalsze 7 lat służby, mają prawo do kwoty 2200 fr., z których 1000 fr. będą im wypłacone w chwili ponownego stawienia się do służby, a 1200 frank. przy ostatecznej dymisyi, oprócz tego będą pobierać dodatek 10 centymów dziennie. Dalej następują przepisy co do kapitulacyi na krótszy czas służby.

— Jenerał Hautpoul miał nadesłać Cesarzowi bardzo ważne sprawozdanie względem stanu rzeczy w Syryi i jak drażliwe jest tu stanowisko francuskiego expedycyjnego korpusu. Oświadcza w niem wyraźnie, że odejście francuskiego wojska śród zachodzących stosunków równałoby się zniszczeniu francuskiego wpływu w Oryencie i tryumfowi Anglii w Syryi i Konstantynopolu.

— Na przedwczorajszem posiedzeniu ciała prawodawczego oznajmił prezydent, że od ministra stanu nadeszły niektóre wnioski: Minister spraw zagranicznych żąda 4 miliony, ażeby na mocy ugody z 2. lutego b. r. spłacić Mentone i Roccabrunę; na stadninę żądają osobno 703.500 fr.; dwa inne wnioski do ustawy odnoszą się do pensyi armii i floty. Obrany w departamencie Puy-de-Dome 18.980 głosami z 19.137 deputowanym pan Christoffle będzie przypuszczony i zaprzysiężony. Emil Ollivier pyta, dlaczego sprawozdanie komisyi względem leżącego już od kilku lat wniosku do ustawy o patentach dotychczas jeszcze nie przedłożono do dyskusyi. Prezydent składa winę na przewodniczącego komisyi, a ten na sprawozdawcę, który w końcu za swą opieszałość otrzymuje naganę.

— *Indicateur d' Hazebrouck* donosi: Zapewniają nas, że zakon kapucynów w Hazebrouck założony, został rozwiązany. Donieśliśmy już, że zakonnikom, pochodzącym z zagranicy, wydano rozkaz opuścić Francyę.

Sekretarz perskiego poselstwa przebywał ostatniemi dni w Douai, aby odebrać 25.000 karabinów, które rząd francuski odstąpił szachowi perskiemu.

Mówią, że fortyfikacye paryskie mają być na zachód rozszerzone, tak, że lasek buloński i przyległa okolica będą połączone z Paryżem.

— Nowy regulamin dla francuskiej infanteryi, zbadany i roztrząśnięty na dwóch zgromadzeniach marszałków, został ostatecznie przyjęty. Podczas ostatnich prób, które przedsiębrano z nowemi armatami słowami w Gavres przy Lorience, strzelano kulami nowego rodzaju, ważącemi 45 kilogramów. Obliczono, że jeden taki strzał, padając pomiędzy zbitą masę, może w przecięciu sto ludzi zabić, lub zrobić niezdolnemi do boju. Nie wątpić, że działa te będą zaprowadzone w artyleryi. — Minister wojny i minister spraw wewnętrznych chcąc oficerom garnizonów prowincyonalnych nastręczyć sposobność wykształcenia umysłu, polecili, jak mówi *Monitor*, aby biblioteki komunalne dostarczały na przyszłość naukowych dzieł wojskowych. Zrobiono już początek w Lille, Metz, Lyonie, Besancon, Bayonnie, Strasburgu i Pau.

— Dzienniki wieczorne przynoszą wiadomości z Kochinchiny. Dnia 17. lutego zdobyto obóz anamitański po uporczywej walce. Pomiędzy poległymi jest także anamitański jenerał artyleryi. Po stronie francuskiej jenerał Vassoigne był zraniony, a podpułkownik infanteryi marynarki Testard, jako też jeden oficer marynarki poległ. Korpus expedycyjny chcąc spędzić nieprzyjaciela z jego pozycyi w Bienhoa i Mytho udał się w pochód. Oczekują nowych zwycięstw.

Włochy.

(Rozprawy w parlamencie. — Formacya nowych pułków. — Wiadomości bieżące. — Spłata obligów pożyczki. — Doniesienia z Neapolu.)

Sardynia. Pan Alfieri interpelował ministra publicznego oświecenia względem organizacyi i kierunku wyższych zakładów naukowych. Minister dał wyjaśnienia, i wyraził się przychylnie o wolnomyślności i naukach wyższych. — Pan Mamiani brał udział w dyskusyi.

— Urzędowa gazeta z 13go b. m. donosi utworzenie szóstej wielkiej komendy wojskowej w Neapolu. Następnie ogłasza konwencyę pomiędzy Francyą i Sardynią co do uregulowania granicy. Gazeta turyńska z 13go b. m. podaje dekret względem utworzenia korpusu ochotników o trzech dywizyach, w którym umieszczonoby oficerów Garibaldego. *Italia* z 13go donosi, a oprócz tego telegrafują, że Król podpisał 12go b. m. dekret względem wojska południowo-włoskiego, który, jak mniema wspomniony dziennik, odpowie życzeniom ochotników.

— Na wyraźne żądanie Cialdiniego odwołał rząd projekt do prawa, którym proponowano dla niego zezwolenie pensyi narodowej 10.000 lirów. Rząd zamierza teraz przedłożyć projekt do prawa, aby właścicielom wojskowego orderu sabaudzkiego były przyznane pensye.

Państwo kościelne. Sumy na spłacenie procentów ostatniej pożyczki rzymskiej za drugie półrocze są wyznaczone. Angielscy katolicy nadesłali temi dniami 140.000 szkudów. Ulokowano obecnie 600.000 biletów loteryi papieskiej.

Wygrane są wystawione w pałacu Borghese.

Neapol. Załoga neapolitańska według wiadomości z 9. kwietnia, które 12go do Marsylii nadeszły, wzmocnioną została o 10.000 ludzi. W mieście panuje spokojność, jednak 8go b. m. powtórzyły się zbiegowiska kobiet. Kobiety z Chiaja, których mężowie i synowie przybyli jako stronnicy Burbonów, siliły się oswobodzić więźniów; zaszło kilka pchnięć nożem, poczem tłum rozpędzono. Do Aversy posłano batalion gwardyi narodowej. W Abruzzach trwa spokój, a *Gazetta uffiziale* donosi, że tylko w kilku miejscach południa podniecano powstanie. Uwięzienie biskupa Trotta potwierdza się. Król Franciszek upomina swoich zwolenników do zachowania się w spokoju.

Niemce.

(Uchwała toruńska.)

Toruń, 10. kwietnia. Na dzisiejszem posiedzeniu deputowanych miasta uchwalono według *Danz. Ztg.* jednogłośnie łącznie z magistratem wydać publiczną deklaracyę i przesłać ją sejmowi, że tak Toruń jak całe Prusy zachodnie nie należały nigdy do Polski, i tak wystąpić naprzeciw wnioskowi Niegolewskiego, który, zdaje się, że tego wiedzieć nie chce.

Dania.

(Wiadomości bieżące.)

Zdaje się, że Dania przestanie uważać Rendsburg jako główne miejsce strategiczne w razie wojny. Od 2go b. m. zaczęto tamtejszy arsenał wyprzątywać. Mówią, że wszystkie materyały będą częściowo przeniesione na wyspę Alsen. Wiadomo, że ten sam plan miano przed niejakim czasem, zdawało się jednak, że powzięto inny, ponieważ przerwane było rozpoczęte uprzątanie arsenału. Odeszły także niedawno przesyłki pieniędzy z holsztyńskiej kasy centralnej w Rendsburgu na północ (może tymczasowo do Flensburga).

Rosya i Królestwo Polskie.

(Doniesienia z Warszawy.)

Warszawa, 16. kwietnia. *Gazeta warszawska* ogłasza następujące rozporządzenia:

W dodatku ogłoszenia w pismach publicznych w dniu 28go marca (9. kwietnia) 1861 r. do powszechnej wiadomości o wzbronieniu noszenia kijów okutych podanego niniejszem zawiadamia się, iż oprócz tych lasek okutych zabrania się również noszenia kijów z rękojeściami ołowiem zalanemi i wszelkich tym podobnych pod surową odpowiedzialnością. Warszawa, dnia 3. (15.) kwietnia 1861 roku. P. o. oberpolicmajstra pułkownik *Rozwadowski*.

— Warszawski wojenny jenerał-gubernator. W dniu wczorajszym przy pogrzebie jednego z obywateli miasta zebrał się znaczny tłum ludu. Gdy w obecnych okolicznościach żadne tłumy zebrania cierpianemi być nie mogą, oznajmia się niniejszem, iż odtąd przy pogrzebach tylko rodzina osoby zmarłej znajdować się może, i że odtąd aż do dalszego rozporządzenia z każdem liczniejszem zebraniem według przepisów postanowienia rady administracyjnej z dnia 27. marca (8. kwietnia) 1861 r. postąpionem będzie.

Warszawa, dnia 4. (16.) kwietnia 1861 r.

(Podpisał.) Jenerał-adjutant *Paniutyn*.

— Warszawski wojenny jenerał-gubernator. Z polecenia władzy wyższej oznajmia, że noszenie wszelkich politycznych oznak jakiegobądź rodzaju zabrania się, i że każdy, zakaz ten przekraczający, do surowej odpowiedzialności pociągniętym będzie.

Warszawa, dnia 4. (16.) kwietnia 1861 r.

(Podpisał.) Jenerał-adjutant *Paniutyn*.

— W Warszawie rada municypalna zebrała się 13go b. m.; zarazem ogłoszono rozporządzenie względem przeobrażenia straży policyjnej, a major Boczarski został mianowany jej szefem. Ciągle stało jeszcze wojsko na ulicach i placach, a na placu przed kościołem ś. Alexandra dopiero 13go rozbiło namioty, i w tym dniu nadciągnęło kilka szwadronów pułku huzarów. Obiegała pogłoska o procesyi na Pragę, którą szczęściem zaniechano.

Turcya.

Telegram datowany dnia 12go b. m. z Metkowicz umieszczony w *Donau Ztg.* donosi, że Derwisz Basza rozkazał po większej części zwrócić klasztorowi Kozierowskiemu zrabowane mu przedmioty i dobytek.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Peszt, 18. marca. Najwyższe postanowienie wydane na przedstawienie węgierskiej kancelaryi nadwornej względem wcielenia i powołania Fiumy na sejm węgierski, pozostawia tę kwestyę w zawieszeniu, dopokąd sejm nie ureguluje stosunku Kroacyi do Węgier.

Berlin, 18. kwietnia. Od granicy polskiej donoszą z 17. b. m.: Gubernator wojenny zakazuje surowo nosić polityczne oznaki i za pogrzebem dozwala iść tylko rodzinie zmarłego. Miasto Warszawa ma płacić dziennie kontrybucyę 2000 rubli na utrzymanie wojska. Za pogrzebanie poległych zażądał rząd 1500 rubli.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 19. kwietnia.

Hotel rosyjski: PP. Henryk hr. Wodzicki, z Krakowa. — Sobota Karol, z Podhorek. — Cielecki Włodzimierz, z Byczkowiec. — Edmund hr. Krasicki, z Liska.

Hotel angielski: Jerzy Henryk ks. Lubomirski, z Przeworska. — Just. hr. Łoś, z Bortkowa.

Pod koleją żelazną: Stecher Jan, z Turynki. — Jaworski Mikołaj, z Kobylnicy.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 19. kwietnia.

PP. Skrzyński Stanisław, do Polski. — Niezabitowski Lubin, do Zimeczka. — Bohdan Hipolit, do Zadwórza. — Stecher Jan, do Turynki. — Serwatowski Albert, do Rajtarowiec. — Olenicki Michał, do Sokala. — Pokorny Alojzy, c. k. rotmistrz i hr. Defour, c. k. porucznik, do Gródka. — Kołaczkowski Józef, do Przemyśla.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 19. kwietnia 1861.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru		Stan atmosfery
7. god. zrana	324.19	+ 1.6	86.6	półn.-zach.	s.ł	śnieg
2. god. po poł.	324.62	+ 3.0	77.8	"	"	"
10. god. wiecz.	324.94	— 0.5	100.0	północny	"	jasno

Ilość wody 1.‴06.

Kurs lwowski.

Dnia 19. kwietnia		gotówka zł.	gotówka c.	towarem zł.	towarem c.
Dukat holenderski	wal. austr.	7	—	7	7
Dukat cesarski	" "	7	4	7	10
Półimperyał zł. rosyjski	" "	12	28	12	40
Rubel srebrny rosyjski	" "	2	34	2	37
Talar pruski	" "	2	24	2	27
Polski kurant i pięciozłotówka	" "	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne w. a. za 100 zł.	bez kuponów	81	60	82	40
" " " m. k. za 100 złr.	bez kuponów	85	75	86	50
Akcye gal. kol. żelaz. Karola Ludwika	bez kuponów	156	50	159	—
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	62	10	62	98
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	74	80	75	80

Telegrafowany kurs wiedeński papierów i weksli.

Dnia 19. kwietnia.

Z pożyczki narod. po 5% za 100 złr. 75.40. Metaliki po 5% za 100 zł. 63.60; po 4½% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.— Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. —.—; Węgier —.—; Galicyi —.—; Bukowiny —.—; Akcye Banku narodowego sztuka 718.—; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 158.—; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —.

Listy zastawne. Galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.—.

Wexlowy. Srebro za 100 zł. południ. niemieck. waluty —.—. Lipsk za 100 talarów —.—. Londyn za 10 funtów szterl. 150.30. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. —.—. Paryż za 100 fr. —.—.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 7.11, dukaty ces. pełnej wagi —.—. korony —.—, półkorony —.—. Srebro 149.75.

KRONIKA.

(Statuta emancypacyi włościan w Rosyi) stanowią konwolut znacznej objętości, składający się z następujących dokumentów: 1) ukaz do rządzącego senatu, ogłaszający emancypacyę; 2) ogólny statut dla włościan występujących z poddaństwa; 3) statut dla jednodworców (już wspomniany); 4) statut względem kupna posiadłości dworskich; 5) statut względem urządzenia sprawy włościańskiej w guberniach i dystryktach; 6) regulamin względem przeprowadzenia statutu; 7) specyalny statut względem organizacyi włościan w guberniach wielko-nowo- i biało rosyjskich pod względem rolniczym; 8) taki sam dla gubernii małorosyjskich czernichowskiej, półtawskiej i charkowskiej; 9) taki sam dla Kijowa, Podola i Wołynia; 10) taki sam dla Wilna, Grodna, Kowna, Mińska i części Witebska, nareszcie ośm statutów dla szczególnych klas poddanych (n. p. przydzielonych do kopalni, fabryk i t. p.) Podług wspomnionego ukazu natychmiast po odebraniu statutów i manifestu w każdej gubernii ma być utworzony trybunał dla spraw włościańskich, a szefowie gubernialni mają natychmiast przystąpić do wyboru pośredniczących sędziów pokoju (mirwojt posredniki), których senat rządzący ma mianować. Ci sędziowie zarządzają w gminach wiejskich wyborem starostów i innych urzędników. Jednocześnie wybierają włościanie z pomiędzy najuczciwszych właścicieli domów ludzi zaufania na 100 dusz jednego, których w pewnych wypadkach sędzia pokoju będzie powoływał do rady. W przeciągu miesiąca muszą być ukończone projekta względem podziału na dystrykta, poczem będzie oznaczony dzień do zwołania rady włościańskiej, na którą każda gmina wyszle deputowanych, którzy pod dozorem pośrednika dystryktowego wybiorą starostów i innych urzędników. Jak tylko urzędnicy dystryktowi zaczną pełnić swoją służbę, prawo rozsądzania spraw drobnych pomiędzy włościanami, sporów i uchybień przejdzie z dziedziców na sądy włościańskie. Każden dystrykt (wolost) stanowi także powiat rekrutacyjny. To są najważniejsze punkta z senackiego ukazu. Z nich już widać, że udzielna administracya włościan w wysokim stopniu urzeczywistniona będzie.

Zasady emancypacyi zawiera „statut ogólny", a mianowicie paragraf pierwszy: „prawo poddaństwa włościan, którzy mieszkają na gruntach panów, akoteż odnodworców, znosi się na mocy niniejszego statutu, i innych jednocześnie wydanych statutów i regulaminów. Dalsze postanowienia względem praw własności i majątku są już w manifeście wymienione. Nowe jednak i ważne są następujące postanowienia: zaopatrzenie włościan ziemią i t. d., jakoteż czynsze, które na rzecz dziedzica składać będą obowiązani, mają być ustanowione za swobodnem porozumieniem się włościan z dziedzicami (z warunkiem, że rola przekazana nie będzie mniejszą jak to specyalnym statutem oznaczono, i że umowy względem robót mających się załatwiać nie będą zawierane na dłużej jak na lat trzy). § 9. Jak tylko statut wejdzie w życie, będzie odjęte dziedzicom: 1) Obowiązek żywienia i starania się o włościan; 2) odpowiedzialność za podatki krajowe, które włościanie uiszczają; 3) obowiązek reprezentować prawa włościan w sprawach cywilnych i kryminalnych; 4) odpowiedzialność za nich przy karaniu, podatkach i t. d. §§. 10. i 12 postanawiają to co już manifest mówi, że włościanie mogą wykupić swoją zagrodę, a za przyzwoleniem panów i ziemię odstąpioną; postanowienie zawarte w §. 13. jest konsekwencyą osobistej wolności: „Niezależnie od sposobów ustanowionych w poprzednim rozdziale, obowiązujące stosunki włościan do panów można także ukończyć podług następujących dwu sposobów: 1) gdy włościanie dobrowolnie, ale z zachowaniem porządku i warunków objętych statutami specyalnemi, zrzekną się używania przydzielonej roli, i 2) gdy włościanie z zachowaniem wszystkich odpowiednich przepisów przejdą do innego stanu. §§. 21. do 39 ustanawiają dla włościan ich prawa osobiste i majątkowe. §. 21. Mogą żenić się bez pozwolenia dziedziców. § 22. Zawierać układy pojedynczo lub w imieniu całej gminy. §. 23 Prowadzić handel, fabryki, trzymać warsztaty, wstępować do cechów i gild. §. 24. Toczyć procesa za siebie i drugich. §. 25. Mogą być karani tylko za wyrokiem sądowym. §. 29 Mają udział w reprezentacyach gmin, mogą przechodzić do innych stanów i gmin, zmieniać mieszkanie, posyłać dzieci do publicznych zakładów edukacyjnych, wstępować do służby państwa, do wydziału nauk, umiejętności i wymiarów. §. 31 Całe mienie ruchome, bydło, trzoda, narzędzia rolnicze pozostają ich własnością. Kapitały i zapasy zboża gminne, własnością gminy.

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.*

Z c. k. galic. drukarni rządowej.